

Planlegg smart!

Gunhild Thuem

rådgivere KUN, senter for kunnskap og likestilling, Steigen

Marte Taylor Bye

Mål og visjoner er viktige når utfordringene er mange. Mange kommuner har fraflyttingsspørkelset hengende på nakken.

Særlig har unge kvinner en tendens til å flytte fra distriktene. Tap av innbyggere betyr tap av inntekter for kommunen. Det går ut over tjenesteproduksjonen og kan bety dårligere kommunale tjenester til de gjenværende innbyggerne, noe som i sin tur kan føre til at kommunen framstår som mindre attraktiv å flytte til. Hvordan kan man snu en slik nedadgående spiral?

Den nye plan- og bygningsloven legger vekt på at alle kommuner skal ha en samfunnsdel i sine kommuneplaner, og her finner vi et mulig redskap for positiv utvikling. Tradisjonell planlegging med ensidig fokus på næringsutvikling og arealplanlegging holder ikke lenger dersom kommunen ønsker å være med i konkurransen om å skaffe seg innbyggere. Arbeidsmotivet for flytting er mindre i dag enn for noen år siden. Forhold knyttet opp mot familie, sted og miljø er blitt viktigere. Folk etterspør i økende grad lokalsamfunn som er åpne og inkluderende. Med dette i tankene er det viktig at man i regionalt og lokalt utviklingsarbeid fokuserer på å framelske inkluderende miljøer med rom for mangfold.

KUN senter for kunnskap og likestilling har lenge arbeidet med planarbeid, og vi ser jevnt over at det mangler bevissthet om hvor viktig det er å tenke likestilling og mangfold når man

Vi ser jevnt over at det mangler bevissthet om hvor viktig det er å tenke likestilling og mangfold når man planlegger i kommunene.

planlegger. Skal man oppnå bolyst og bærekraftige lokalsamfunn må samfunnet være attraktivt for hele befolkningen.

Det er i grunnen logisk; ønsker man å holde på og å lokke til seg nye innbyggere har man større sjans for å lykkes hvis man henvender seg bredt. Ulike grupper må kunne se seg selv i framtidens samfunn; både kvinner, og menn, unge og eldre, personer med nedsatt funksjonsevne, minoriteter som etnisk norske.

Dette krever en bevisst satsing på inkludering og mangfold, og her har planleggeren en sentral rolle. Norge har et av de mest kjønnsdelte arbeidsmarkedene i Europa, og jenter og gutter velger mer tradisjonelt enn for tjue år siden!

Små plasser preget av ensidig næringsliv, med få arbeidsplasser som er attraktive for kvinner, er spesielt sårbare. Det kjønnsdelte arbeidsmarkedet er en utfordring. Undersøkelser gjort av KUN viser hvordan forskjellsbehandling av gutter og jenter allerede starter i barnehagen. Ikke rart at ungdom velger tradisjonelt. En må jobbe for at

gutter og jenter har reelle valgmuligheter ut fra egne ønsker og talenter, ikke styrt av normer.

Kompetanse er svært viktig for utvikling av regioner. De yngre aldersgruppene studerer mest, og det er flere kvinner enn menn som tar høyere utdanning.

Utdanningsnivået er høyere hos kvinner enn hos menn i samtlige kommuner i Nordland.

Det er et paradoks at det i de samme kommunene konsekvent er flere kvinner enn menn som jobber deltid.

Et annet paradoks er at mange høyt utdannede innvandrere har jobber de er overkvalifiserte for. Det er rimelig å anta at man ikke i stor nok grad er bevisst på å utnytte den kompetansen som finnes i befolkningen, og dermed går glipp av viktige samfunnsressurser. Næringslivet i Nordland er i en rivende utvikling og Nordland trenger all den arbeidskraften de kan få tak i.

I et velfungerende demokrati er innbyggernes deltakelse, innflytelse og medbestemmelse viktig for å skape engasjement.

Inkludering krever systematisk tilnærming. I politikken gjelder dette både rekruttering, arbeidsmåter og valg av tema.

Et raskt blikk på fordelinga av kommunestyrerepresentanter valgt i Nordland i 2007 viser at ungdom under tretti år er underrepresentert. Det samme gjelder kvinner, særlig de over femti. Å sørge for representative utvalg er avgjørende for å kunne innhente informasjon og perspektiver fra hele befolkningen. Det er viktig å synliggjøre og vurdere virkningene politiske beslutninger har for ulike grupper. Tilsynelatende nøytral politikk og forvaltning kan bidra til å opprettholde eller forsterke forskjellsbehandling, stereotype oppfatninger og rollemønstre.

Både politikere og næringslivsledere må nå kjenne sin besøkelsestid og sette samfunnsutvikling på dagsordenen for å sikre bolyst og bærekraftig utvikling. Legg til rette for en sosial vekst som står i et gjensidig positivt forhold til økonomisk vekst!

■ **Hvilke visjoner har politikerne for utvikling? Og hva slags samfunn ønsker vi å leve i? Dette er viktige spørsmål når man skal til med planlegging.**